

TÁMOP-4.1.1.F-14/1/KONV-2015-0006

Egység, alprojekt/alprogram neve

Rendezvény cím, dátum

A LÓTARTÁS ÁLLATVÉDELMI KÉRDÉSEI

Mikó Józsefné Jónás Edit

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

VISELKEDÉS

- A háziállatok között elsősorban a ló és a kutya az a két faj, amelyek hasznosításakor a viselkedéshez kapcsolódó tulajdonságok ismerete és felhasználása elengedhetetlen
- Az etológusok a ló viselkedését a vadlovak életmódjából és az őket körülvevő környezet különböző hatásaiból próbálják levezetni.

A VÁDLÓ VISELKEDÉSE EREDETI KÖRNYEZETÉBEN

Az írott történelmet megelőző korban a vadlovak csapatokban éltek a nagy kiterjedésű eurázsiai sztyeppeken, tundrákon.

Itt kellett a vad méneseknek megküzdeniük fennmaradásukért a természet erőivel, az elfogyó legelővel, a vízhiánnyal, a ragadozókkal.

Ez az életmód formálta a lovat anatómiai és pszichológiai szempontból egyaránt.

MENEKÜLŐ ÁLLATFAJ

A ló mint növényevő állat csak a gyors futásra alkalmas lábainak, izmainak, csontjainak és az ehhez kapcsolódó kitűnő légző- és vér keringési rendszerének, valamint érzékszerveinek köszönhető a túlélést.

Ehhez járult még a speciális ösztön, a ménes összetartása is, hiszen a ragadozóknak az egyes állattal szemben sokkal nagyobb esélyük van a zsákmányszerzésre.

SZOCIÁLIS MAGATARTÁS

- A ló akkor érzi jól magát, ha a szociális rangsorban biztos helye van.
- Ha minden állat elfoglalja, illetve elfogadja helyét a rangsorban, szociálisan integrált állatcsoportról beszélünk.
- Az ember - mint a lóval szorosán együtt élő lény - ugyancsak részt vesz ebben a rangsorban: a ló vagy fölötte, vagy alatta álló társának, esetleg ellenségének tekinti az embert

A LÓ VISELKEDÉSÉNEK ISMERETE A LÓVAL VALÓ BÁNÁSKOR

- Az ember változó körülmények közé kényszerítette a lovat:
- klíma (a lovat körülvevő mikroklíma elsősorban);
a mozgástér,
- a takarmány,
- a fajtársak,
- Maga az ember
- Ezek határozzák meg a ló (és más állatok) anyagcsere-folyamatait, ezen keresztül testalakulását és természetesen a viselkedését is

A KLÍMA

- A vadló, természetes környezetében hozzászokott a hőmérséklet változásaihoz.
- Ez az oka annak, hogy a ló tulajdonképpen ma is egész éven át szabadban tartható.
- Ennek feltétele azonban az, hogy találjon magának a hidegben száraz és légmozgásmentes helyet
- Nyári melegben viszont éppen a gyenge légmozgás kellemes a ló számára

- A meleg, zárt istállók az ember igényét elégítik ki és nem a lóét.
- Ez nem jelenti természetesen azt, hogy a meglévő istállókat ésszerűtlenül építették, hiszen azok adott esetben az ember és ló igényének, valamint a ló használat különböző szempontjainak jó vagy rossz kompromisszumai

ELSŐDLEGES CÉLOK

- A tartástechnológia átalakítása
- A ló számára kényelmesebb, a természetes körülményekhez jobban hasonlító tartási rendszerek kialakítása.
- Állásos istállók felszámolása, és az egyedi, bokszos tartás kialakítása

Az egymástól való elzártság, a mozgás jelentős korlátozása, mozgásszervi, emésztőrendszeri valamint légúti betegségek, különböző „rossz szokások” kialakulásának veszélye még a legnagyobb gonddal kialakított bokszos istálló esetén is fennáll.

TAKARMÁNYOZÁS

- Azonkívül, hogy a táplálóanyag-ellátást szolgálja - a ló napi tevékenységének is jelentős részét teszi ki,
- Természetes tartás, legeltetés esetén ez 15-16 óra is lehet.
- A koncentrált, abrakra és granulált tápokra alapozott takarmány felvételéhez lényegesen kevesebb időre van szükség
- Etológusok vizsgálták a rágások száma és a takarmányadag összetétele közötti összefüggéseket. Ennek alapján körülbelül fele idő kell a lónak a granulált táp elfogyasztásához, mint amennyi a szénáéhoz.
- Ez nem elhanyagolható szempont, ha az unalom folytán kialakuló rossz szokásokra gondolunk.

FAJTÁRSAK

- A külső környezeti hatások közül - híven a faj szociális viselkedésformáihoz - az egyik legjelentősebb tényező a fajtársak jelenléte vagy hiánya.
- Ahhoz, hogy a ló közérzete jó legyen, feltétlenül szükséges, hogy a többi lovat lássa és a szociális rangsorban elhelyezkedjék
  - a sportlovak istállóban tartása mellett a csoportos kifutó alkalmazását.
  - Az istálló kiképzésében is lényeges szempont, hogy lássák egymást a lovak.
    - Idetartozik a nemi ösztön különféle megnyilvánulása is

AZ EMBER

- A ló - ha nem ellenségének - fajtársnak tekinti az embert, és pedig alá-, mellé vagy fölérendeltségi viszonyban.
- Ha sikerül elérni, hogy a ló az embert fölérendelt „fajtársnak” tekintse, ez azt jelenti, hogy *odafigyel* lovasára vagy hajtójára akkor is, ha más dolog sokkal jobban érdekelné
- A különböző feladatok végrehajtásában akkor követ el hibát a ló, ha nem érti, mit akar tőle az ember
- A megértés kulcsa a **bizalom**
- A ló passzívan tanul, tehát sok ismétlésre és következetes munkára van szükség ahhoz, hogy pontosan és biztonsággal teljesítse a megtanult feladatokat

- A lóval való bánás határozottságot, következetességet, szigort és szeretetet kíván
- Ha határozatlanok vagyunk, azt a ló azonnal megérzi, és nem tudja, hogy mit akarunk tőle
- Ha mindent elnézünk neki, fölénk nő a rangsorban,
- Ha nem szeretettel bánunk vele, már nem fajtársnak, hanem ellenségnek tekint bennünket.
- A ló-többnyire rövidlátó lévén -nem látja világosan a tárgyakat, ezért az ismeretlenhez szoktatni kell, lehetővé kell tenni, hogy lassan közelítve közelről is megnézze, megszagolja azt.
- A ló kiképzésében nagyon fontos a fokozatosság és következetesség.

ROSSZ SZOKÁSOK

Rossz szokásoknak azokat a viselkedési formákat nevezzük, amelyeket a háziállatok, köztük a ló, az emberi környezetben vesznek fel, és amelyek mind az állatra, mind az emberre, illetve a környezetre károsak.

- A ló két elülső lábán váltogatva a testtömegét, a fejét, nyakát jobbra-balra himbálja.
- Leszoktatni erről nehéz
  - Egyoldali lekötéssel, elöl, a falra festett függőleges csíkokkal, illetve földig érő kötél végére tett 12-15 kg-os fanehezékekkel megpróbálható
  - Biztos megoldás, ha nem tartjuk kötve a lovat

SZITÁLÁS

SZITÁLÁS

KARÓRÁGÁS

- Ehhez a rossz szokáshoz többnyire *levegőnyelés* is kapcsolódik.
- A ló rágja a jászol peremét vagy a választó rudat, illetve fogait ahhoz dörzsöli.
- A nyakát előrenyújtva nyelvét előreölti, és a levegőt lenyeli
- Ez emésztési zavarokat, ezáltal kondícióromlást okozhat

KARÓRÁGÁS

FEJFÉLTÉS

Ilyenkor a ló magasra emeli a fejét, és nem hagyja magát kantározni,

Súlyos esetben csak a szétszedett kantárt lehet felhelyezni a lóra,

Többnyire rossz emlékek okozzák

Megfelelő, türelmes kantározással leszoktatható róla a ló, de újra elkövetett hiba esetén azonnal kiújul

A FAL VAGY A VÁLASZTÓRÚD RUGDOSÁSA, DOBOGÁS

- Kiváltója elsősorban az unalom vagy a vakaródzás iránti vágy, esetleg félelem.
- Megszüntetésére a helyváltoztatás vagy a kötetlen tartás alkalmas.

CSÖKÖNYÖSSÉG

- Erről a hibáról akkor beszélhetünk rossz szokásként, ha a ló idegrendszeri terheltségénél fogva következetesen és a legszakszerűbb bánásmód ellenére sem hajlandó munkát végezni
- Elsősorban a fogatos használatban fordul elő.
- Ha teljesen használhatatlan a ló, akkor más célra kell hasznosítani, vagy selejtezni kell.
- Öröklődő hiba

GYEPLŐELFOGÁS, FARKALÓ LÓ

- Vannak lovak, amelyek a hajtószárat a farkuk alá fogják, és így megszabadulva a feltartósegítségtől elrohannak vagy rúgnak.
- A fark lekötésével vagy a farkszíj vastagításával védekezhetünk ellene.

ELRAGADÁS, ELROHANÁS

Életveszélyt jelentő rossz szokás!

- Mind fogatban, mind nyereg alatt előfordul,
- Oka lehet ijedősség vagy túl érzékeny száj
- Fontos a megelőzés!

KÖTŐFÉKSZAGGATÁS

- Ilyenkor az állásban megkötött ló hátrafeszlve próbálja a kötőféket elszakítani
- Oka alacsony fejtűzés vagy valamilyen rossz emlék (félti a fejét).
- Vaspálcás kötőfékkel, az állás hátulsó részén elhelyezett rúddal védekezhetünk ellene

Szemhiba vagy idegrendszeri terheltség okozza,

A tárgy megszagoltatása esetenként segít, de csak nagyon jó bánásmód és állandó lovasához vagy hajtójához való bizalom enyhítheti ezt a hibát

HARAPÁS, RÚGÁS, VÁGÁS

- Embert veszélyeztető rossz szokás.
- Oka többnyire fiatalkori bánásmódban keresendő.
- Hajlama öröklődik.
- Megelőzése a megfelelő bánásmód

ÁGASKODÁS

- Többnyire a nagyon puha szájú lovak védekeznek így a lovas kézsegítségével szemben
- Ellenszere a határozott előrelovaglás és a puha kéz
- Az ágaskodó lónak nem szabad a szájába kapaszkodni, mert hanyatt vághatja magát a lovassal.

ÁGASKODÁS

MEGOLDÁSOK A ROSSZ SZOKÁSOK MEGELŐZÉSÉRE

- Csoportos tartás
- Aktív istálló rendszer

AKTÍV ISTÁLLÓ

- A rendszer lényege, hogy a lovak számára egy **speciális területet alakítanak ki**, melyben homokos karám, fedett pihenőtér, itató, abrakoló és tömegtakarmány etető helyeket alakítanak ki.
- A lovak a munkán kívüli idejüket szabadon, e területen töltik.
- Az állatoknak **nem csak lehetőségük nyílik a rendszeres mozgásra, de rá is vannak „kényszerítve”**, hiszen az etető, itató és pihenő helyek egymástól külön, a terület eltérő pontjain helyezkednek el.

AKTÍV ISTÁLLÓ

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE